

ser, der i en Række af Aar ere gjorte ude i det praktiske Liv paa at skaffe større Ædruelighed i vort Folk. Naar jeg f. Eks. siger, at den almindelige Valgret har været et udmærket Middel til at skabe Ædruelighed, tror jeg ikke, at jeg siger for meget. Naar et Folk faar almindelige borgerlige Interesser, er der ingen Tvivl om, at Kundskaben bliver et udmærket Vaaben i Kampen mod slette Vaner. Og naar jeg nævner et andet Forhold, Organisationerne og ikke mindst den Organisation, der er skabt af Underklassens Mænd og Kvinder, tror jeg ogsaa, man tør vove at sige, at alle disse organisatoriske Forsøg, hele denne stolte Bygning, som disse Mænd og Kvinder have rejst, har været et ganske fortrinligt Middel til at fjerne adskillige af Fortidens daarlige Egenskaber. Sammenligner man Lavstiden med Nutiden, vil man vide, at i Lavstiden var Drikkeriet en Ære, medens det nu snarest er blevet en Skam. Man træffer ikke ved de organiserede Arbejderes Sammenkomster nogen Tendens til at lade spirituøse Drikke spille nogen Rolle. Derimod traf man den Tendens i en meget stærk Grad i den gamle Lavstid, hvor det at slaas og drikke var en Æressag for raske Svende.

Naar Tiderne i saa Henseende have forandret sig i meget høj Grad, kan man takke Arbejdernes Organisation derfor, og jeg vil vove at paastaa, at om de Herrer, der maaske neppe ere saa godt kendte i Arbejderkredse som jeg, have haft Lejlighed til at overvære Møder, hvor Mænd og Kvinder komme sammen for at diskutere faglige og politiske Interesser, ville de have set, at man der netop i meget stærk Grad vaager over det, jeg vil kalde den gode Tone. Den gode Tone ødelægges selvfølgelig af Spiritus, og det er sikkert, at de Folk meget vel vide, at Spiritus er en Fjende af Arbejderklassens almindelige Interesser, og derfor banlyse de den fra deres Møder. Og man fører Felttoget videre, man bliver ikke blot staaende paa dette snævrere Omraade. Man kræver af en honnet Arbejder, at han maa være ædruelig, og mere og mere holder man Justits i denne Henseende. Jeg tror, at man der er inde paa en udmærket god Vej. Men jeg har nævnt tidligere, og jeg vil gerne gentage det her i Dag, at jeg tror, man kan gaa endnu videre. Jeg har ikke noget imod at sige det paa ny, thi det er den Slags Ting, der skal siges saa ofte som muligt. Om Arbejderklassen selv vilde sætte sig det Maal at faa banlyst Spiritus fra Arbejdspladser og Værk-

steder, vilde dette være en Reform, der var mange Gange mere værd end den Ædruelighedslov, der her foreligger. Det er jeg aldeles overbevist om, og det skulde ikke være mig imod, om Arbejderklassen selv vilde sætte sig dette Maal.

Det her foreliggende Lovforslag støttes uægtelig, som den sidste ærede Taler sagde, af en stærk Agitation ude i Befolkningen. Og man er dog, ikke mindst, naar man hævder at være Demokrat, forpligtet til at tage Hensyn til Stemningen ude i den store Befolkning. Men det kan ikke nægtes, at disse Love endda kun betragtes som et Minimum. Ædruelighedskommissionens Arbejde er ikke et Indlæg for Afholdssagen. I alt Fald sige Afholdsvennerne selv, at det ikke skal opfattes saaledes. Nej, det er kun slet og ret regulerende Bestemmelser, man søger gennemførte, og noget Forsøg paa at gennemføre Afholdenhed ad Tvangens Vej er der slet ikke Tale om. Imidlertid maa jeg maaske dog sige, at Maalet for dem, der kæmpe for Ædruelighedslovenes Gennemførelse, er ikke at blive staaende ved det, som her ønskes, men det er naturligvis at naa til Afholdsmændenes virkelige Ideal, nemlig Forbud mod Spiritus. Det ville de ikke nægte selv, og jeg vil ogsaa sige, at for min Skyld maatte man saamænd gerne forbyde Spiritus fra den Dag i Dag, om man kunde det. Men det er jo saaledes, at en Befolknings Vaner ikke kunne udryddes ved Lovbestemmelser. Man maa opdrage Befolkningen til at forstaa, hvad der er af Værdi for den. Det kan være en meget besværlig Vej, men man maa regne med, at man ikke kan opnaa gode Resultater uden netop gennem Opdragelse, og Lovgivningen skal i det højeste kun støtte Opdragelsen.

Man har ganske vist henvist til andre Lande og sagt, at stærkt indskrænkende Bestemmelser der have virket i høj Grad til det gode, idet man har faaet bragt Spiritusforbruget ned til et meget lille Minimum. Man nævner i saa Henseende f. Eks. Norge, til Dels Sverige, Finland o. s. v., og jeg benægter ikke, at det er muligt, at der ogsaa deri virkelig ligger et betydeligt Fremskridt. Men fordi man i andre Lande har været i Stand til at virke ad disse Veje, er det ingeniunde givet, at de vilde virke her akkurat paa samme Maade. Den danske Befolkning har været opdraget i større Frihed end maaske noget andet Lands. Der er hos hver af os en Følelse af, at den enkeltes Interesser ikke maa trædes nærmere end